

Jaka jest procedura ustanawiania drzew pomnikami przyrody? Jakie zabiegi pielęgnacyjne można stosować? Jak postępować z drzewami pomnikowymi na posesjach prywatnych? Wydawanie zezwoleń na usunięcie drzew rosnących na terenach wpisanych do rejestru zabytków i na obszarze Natura 2000

Wideoszkolenie PCC Poland przeznaczone dla pracowników urzędów miast i gmin, starostw powiatowych oraz radnych rad gminnych zaangażowanych w stanowienie i nadzór nad pomnikami przyrody, oraz zajmujących się wydawaniem zezwoleń na usuwanie drzew rosnących na terenach wpisanych do rejestru zabytków i na obszarze Natura 2000. Szkolenie przeznaczone jest również dla pracowników Zakładów Gospodarki Komunalnej i Zakładów Zieleni Miejskiej, pracowników Referatu Zieleni, Wydziału Ochrony Środowiska, pracowników Zarządów Dróg i Zieleni, architektów krajobrazu i ogrodników miejskich.

Jak postępować z drzewami pomnikowymi na posesjach prywatnych? Kto odpowiada za ich pielęgnację?

Zapraszamy na praktyczne videoszkolenie z możliwością zadawania pytań i wymiany własnych doświadczeń od samego początku spotkania. Nasz prelegent jest jednym z dwudziestu trenerów ogólnopolskiego projektu szkoleniowego pt. „Program kaskadowych szkoleń dla pracowników samorządów terytorialnych w zakresie projektowania i gospodarowania zielenią w miastach” realizowanym przez Instytut Rozwoju Miast i Regionów w partnerstwie z Klubem Myśli Strategicznej Inicjatywy.

W programie m.in.:

- Jak drzewa mogą zostać uznane za pomnik przyrody? Jakie są kryteria uznawania tworów przyrody za pomniki przyrody?
- Kto zajmuje się pielęgnacją pomników przyrody na działce prywatnej? Kto odpowiada za stan pomnika przyrody, gdy rośnie na prywatnej posesji?
- Jaka jest procedura likwidacji pomnika przyrody? Czy konieczne jest podjęcie uchwały? Jaką uchwałę podjąć?
- Co robić z pomnikiem przyrody jeśli stwarza zagrożenie?
- Jak postąpić w przypadku roszczeń odszkodowań z wyłączenia części gruntu?
- Jak wygląda sytuacja wycinki drzew w obszar chronionego krajobrazu? Czym się kierować przy wydawaniu decyzji, rozporządzeniem czy ustawą?
- Czy każdorazowo należy uzgadniać usunięcie drzewa na prywatnej działce, która mieści się na obszarze Natura 2000 z RDOŚ?

Wzory pism, jakie otrzymają uczestnicy:

- Uchwała Rady Gminy ustanawiająca formę ochrony przyrody
- Uchwała Rady Gminy znosząca formę ochrony przyrody
- Decyzja sprzeciwiająca się zamiarowi usunięcia drzewa rosnącego na terenie nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków
- Protokół oględzin drzew
- Karta przeglądu form ochrony przyrody

- Wyroki Sądów Administracyjnych z komentarzami

Szczegółowy program szkolenia:

1. Jak rozpoznać potencjalny pomnik przyrody? Jaka jest procedura ustanawiania szczególnej ochrony?

- Na jakiej podstawie uznać drzewo za pomnik przyrody?
- Jak powinna wyglądać procedura uznania drzewa za pomnik przyrody?
- Jak napisać projekt uchwały w celu ustanowienia pomnika przyrody? Jakie załączniki powinny być dołączone do projektu uchwały? Z kim należy uzgadniać projekt uchwały?
- Czy w uchwale powinien widnieć zapis, ile metrów ochronnych jest wokół drzewa? Czy prezydent miasta ma prawo zawężyć lub powiększać strefę ochronną?
- Czy uchwała o pomnikach przyrody powinna być ustalana z radą pożytku publicznego i organizacjami pozarządowymi?
- Jak wygląda objęcie pomnikiem przyrody drzew na terenie spółdzielni mieszkaniowej?
- Czy pomniki przyrody należy monitorować ciągle, czy od czasu do czasu?
- Co jaki czas trzeba aktualizować obmiary pomnika przyrody?
- Jakie informacje powinna zawierać karta ewidencyjna, aby skutecznie monitorować stan zdrowotny pomnika przyrody?
- Jak dokumentacja jest niezbędna oraz jaki należy zrobić opis przyrodniczy drzewostanu, aby drzewo uznać za pomnik przyrody?
- Jest grupa pomników, które nie spełniają tych samych wymiarów, ale rosną obok siebie. Czy jest to właściwe, jeśli niektóre drzewa nie spełniają wymiarów pomnikowych?
- Czy każdy może zgłosić drzewo do ochrony pomnikowej?
- Kto ustala pomniki przyrody? Jakie obwody brać pod uwagę?
- Czy potrzebna jest opinia dendrologiczna przy ustanawianiu drzewa pomnikiem?
- Jakich drzew nie bierzemy pod uwagę do ustanawiania pomników przyrody?
- Czy chore drzewo brać pod uwagę przy ustanawianiu pomnika przyrody?
- Jak ustanowić pomnik przyrody, jeśli nie ma na to zgody Lasów Państwowych?

2. Jak otoczyć opieką pomniki przyrody? Jakie zabiegi pielęgnacyjne można stosować?

- Czy można podcinać pomniki do 30 % korony? Jakie są zalecenia dotyczące podcinania pomników przyrody?
- Przeprowadzenie sieci pod pomnikami-realizacja inwestycji celu publicznego w obrębie systemu korzeniowego pomnika przyrody
- Jak radzić sobie z brakiem odpowiedzialności za uszkodzenia lub obumarcia drzew wskutek prowadzonych inwestycji (np.: parkingi budowane wokół pomników przyrody, przebudowy drogi, rewitalizacje)?
- Co to są rozwiązania alternatywne przy realizacji inwestycji celu publicznego? Czy jeśli firma wodociągowa przedstawi organowi rozwiązania alternatywne, które nie uszkodzą korzeni, to nie ma konieczności podejmować uchwały zdejmującej ochronność?
- Jakie obostrzenia można zastosować wobec wykonawcy drogi lub przyłącza wodno - kanalizacyjnego?
- Jakie warunki powinniśmy zapisać w sytuacji, kiedy idzie droga i jest potrzeba wykonania prac ręcznych przy korzeniach drzew pomnikowych?

- Kto powinien się zajmować pielęgnacją pomnika przyrody, jeśli działka jest zagrodzona, a właściciel chce pielęgnować? W jakiej formie musi mieć zgodę od organu na przeprowadzenie takich zabiegów np. usunięcie posuszu, podcięcie gałęzi? Czy drogą uchwały rady gminy na zabiegi pielęgnacyjne?
- Kto sprząta liście na działce prywatnej lub spółdzielni? Kto odpowiada za pielęgnację a kto za zabiegi jak: wiązania, przycięcia, zabezpieczenia?
- Czy pomnik przyrody powinien być ogrodzony?
- Jakie wymagania stosować co do osób, które zajmują się konserwacją, pielęgnacją i leczeniem pomników przyrody?
- Jakie dokumenty powinny być gromadzone od firm pielęgnujących drzewa pomnikowe?
- W jaki sposób pisać uchwały dotyczące prac pielęgnacyjnych?
- Jak poprawnie stosować cięcia pielęgnacyjne?
- Czy można robić wiązania? Czy takie zabiegi trzeba również uzgadniać z RDOŚ?
- Jakie są możliwości gminne związane z wiązaniami w koronach?
- Jakie zabiegi pielęgnacyjne można wykonać?
- Jak dbać o pomniki przyrody w mieście?
- Zaopatrywanie systemu korzeniowego w substancje
- Czy można obciąć nadłamane podczas wichury i stwarzające zagrożenie dla odwiedzających ludzi gałęzie pomnika przyrody, np. dębu bez uzgodnień?
- Wizja w terenie. Co dokładnie sprawdzamy?
- Jak przycinać drzewo pomnikowe, aby gniazdo bociana się utrzymało?
- Kto zajmuje się pielęgnacją pomników przyrody na działce prywatnej? Kto odpowiada za stan pomnika przyrody, gdy rośnie na prywatnej posesji?
- Kto odpowiada za stan pomnika przyrody gdy rośnie w parku na terenie publicznym?
- Zajmowanie się pomnikami przyrody na terenach wpisanych do rejestru zabytków
- Pomniki przyrody, które są martwe – co należy z nimi robić? Czy trzeba z nimi coś robić, jeśli rosną na terenie leśnym?
- Jakie są najlepsze, nowoczesne metody usuwania suszu gałęziowego i innych zabiegów pielęgnacyjnych w obrębie korony oraz pnia drzewa? W jaki sposób zabezpieczać rany po cięciach, jak je pielęgnować?
- Gmina posiada piękną aleję lipową (2 x 7 drzew), którą w całości ustanowiono pomnikiem przyrody, ale jedno z drzew jest w wyraźnie bardzo złym stanie – co z nim robić

3. Jak postępować z pomnikami przyrody, które rosną na posesjach prywatnych?

- Czy można ustanowić pomnik przyrody bez zgody właściciela działki, na której rośnie?
- Jakie przepisy regulują zarządzanie tak usytuowanymi pomnikami przyrody?
- Jakie obowiązki dokumentacyjne ma gmina wobec takich pomników?
- Czyjej opiece podlega pomnik przyrody rosnący na terenie prywatnym: właściciela czy gminy? Czy tylko właściciel ma się zajmować pomnikiem przyrody, czy gmina również?
- Jakie formy nakazu dotyczące wykonywania prac pielęgnacyjnych może stosować gmina?
- Czy gmina musi powiadamiać o pracach pielęgnacyjnych? Kogo?
- Co ma zrobić gmina, gdy właściciel chce pieniądze na pielęgnację pomnika przyrody?
- Czy musi być zgoda właściciela aby wprowadzić na jego terenie formy ochrony przyrody? Czy wnioskować o uchwalenie skoro jest wyraźny sprzeciw mieszkańca?
- Jak postąpić w sytuacji nacisków społeczeństwa w celu uznania drzewa za pomnik przyrody jednocześnie sprzeciwie właściciela działki?
- Jak postąpić w sytuacji, gdy właściciel chce rozbudować działkę i drzewo jest kolizyjne?

- Jak unikać odwołań na zajętość terenu w sytuacji, kiedy nie było zapytania o zgodę właściciela?
- Jak postąpić w przypadku roszczeń odszkodowań z wyłączenia części gruntu?
- Co zrobić w takiej sytuacji, kiedy właściciel nie chce wpuścić urzędnika na teren działki w celu oceny stanu zdrowotnego pomnika? Jaka jest ścieżka postępowania - orzeczenia, interpretacje w tej sprawie?
- Drzewo 400 cm obwodu, w bardzo dobrym stanie zdrowotnym zgłoszone do wycinki. Jaką wydajemy decyzję? Czy można uchwalić drzewo pomnikiem w takiej sytuacji?
- Jak radzić sobie z niechęcią mieszkańców na ustanawianie nowych pomników?

4. Jaka jest procedura zdjęcia ochronności z pomnika? Kwestie prawne związane z likwidacją pomników przyrody

- Kto klasyfikuje pomnik do usunięcia?
- Kto odpowiada za zmianę statusu drzewa z pomnika przyrody na zwykłe drzewo, by można je było usunąć, jeżeli stanowi zagrożenie (na terenie zwykłym, niezabytkowym)? Wcześniej uznano je za pomnik zarządzeniem wojewody, teraz jest we władaniu gminy- do kogo więc się zwrócić?
- Jak powinien wyglądać wzór wniosku o usunięcie pomnika przyrody? Jakie dane są potrzebne do usunięcia takiego drzewa?
- Kto może wnieść sprzeciw wobec zgłoszenia zamiaru usunięcia drzewa przez osobę fizyczną?
- Czy należy znieść ochronność pomnika przyrody, który rośnie na działce w posiadaniu innej osoby niż w rejestrze pomników? Czy projekt zdjęcia ochronności przesyłamy do RDOŚ uchwałą?
- Jak powinno wyglądać postępowanie związane z wydawaniem zgody na usunięcie pomnika przyrody jeśli występuje konflikt interesów na linii: właściciel posesji (kwestie związane z bezpieczeństwem) – towarzystwo ekologiczne, będące stroną postępowania, które absolutnie nie wyraża zgody na usunięcie pomnika?
- Czy można zmienić status z pomnika przyrody w przypadku nagłego zagrożenia?
- Jak przeprowadzić likwidację pomnika przyrody ze względu na zły stan fitosanitarny? Czy uzgodnienie tego stanu jest obowiązkowe z konserwatorem zabytków, gdy pomnik przyrody znajduje się na terenie nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków?
- Jak postępować w sytuacjach zgłoszonego zniszczenia pomnika przyrody?
- Jakimi mogą być przyczyny usuwania drzew pomnikowych?
- Jakimi muszą być spełnione warunki aby zdjąć pomnik przyrody?
- Procedura zniesienia ochronności z pomnika przyrody w sytuacji, kiedy drzewo pomnikowe przewraca się na środku drogi i nie ma miejsca, na które można je odsunąć. Jakimi czynnościami można wykonać w takich sytuacjach? Czy należy blokować drogę i czekać na uchwałę rady gminy?
- Jak postąpić w sytuacji zgłoszenia od zarządcy dróg o usunięcie drzewa będącego pomnikiem?
- W jakich sytuacjach występuje prawo wniesienia sprzeciwu?
- Jak wygląda procedura po odwołaniu od decyzji zniesienia ochronności?
- Czy śmierć drzewa uznanego za pomnik przyrody musi być przesłanką do zniesienia jego ochrony?
- Kto ma usunąć pomnik przyrody w sytuacji, w której nawet straż pożarna nie podejmuje takich działań względem drzewa?
- Usuwanie drzew pomnikowych z powodu montażu instalacji fotowoltaicznych
- Czy można robić pomiar w trakcie sporządzania protokołu z usunięcia drzewa, które jest pomnikiem przyrody i na jakiej wysokości?

5. Usuwanie drzew i krzewów znajdujących się na terenie wpisanym do rejestru zabytków

- Czy każde drzewo wymaga konsultacji i zgody konserwatora? Jakie są progi obwodu tych drzew?
- Czy zamiast dwóch pozwoleń na wycinkę drzew lub krzewów wydawać jedno pozwolenie na

podstawie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami? Czy dotyczy to także prywatnych posesji?

- Jak informować osoby fizyczne - właścicieli działek wpisanych do rejestru zabytków - o zasadach usuwania drzew i krzewów z ich nieruchomości?
- Jakie są zasady usuwania zieleni na cmentarzach? Czy można usuwać drzewa w dobrym stanie zdrowotnym, które niszczą nagrobki? Czy gminę, która planuje usunąć drzewa niszczące nagrobki na cmentarzu, można zwolnić z opłat?
- Jaka jest procedura usuwania drzew z alei wpisanych do rejestru zabytków?
- Czy wszystkie kwestie dotyczące pomników przyrody wymagają konsultacji z wojewódzkim konserwatorem zabytków? Czy konserwator musi akceptować miejsce dosadzania drzew i sposób przycinania krzaków?
- Jakie gatunki drzew są pod ochroną? Czy wszystkie gatunki drzew można wycinać? Czy potrzebna jest specjalna procedura do usunięcia takich drzew?
- W jakim celu obejmować ochroną obszar chronionego krajobrazu? W jakich sytuacjach tworzymy zespół przyrodniczy?
- Czy każdy może złożyć wniosek o wpisanie do rejestru zabytków? Czy właściciel działki prywatnej jest czynnym uczestnikiem procedowania?
- Jak wygląda sytuacja wycinki drzew w obszar chronionego krajobrazu? Jakie są odstępstwa i czym się kierować przy wydawaniu decyzji rozporządzeniem czy ustawą?
- Jak naliczyć karę jeżeli ktoś bez zgody wyciął drzewa z parku przy zespole zamkowym wpisanym w spis zabytków?
- Kto nalicza karę za drzewo usunięte bez zgody z parku zabytkowego?

6. Wydawanie zezwoleń na usunięcie drzew rosnących na obszarze Natura 2000, w obszarze chronionego krajobrazu i w parku krajobrazowym

- Czy i kiedy można wydać zezwolenie na usunięcie drzew rosnących na obszarze Natura 2000?
- Czy i kiedy można wydać zezwolenie na usunięcie drzew rosnących na terenie parku krajobrazowego lub w obszarze chronionego krajobrazu?
- W jakich sytuacjach należy konsultować wydanie decyzji z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska?
- Wycinka podtopionych i poprzewracanych drzew na opał – kiedy można wydać zezwolenie na usunięcie drzew?
- Jaki organ jest właściwy do wydania zezwolenia na usunięcie drzew rosnących na terenach zamkniętych i w obszarze Natura 2000?
- Postępowanie z użytkami ekologicznymi, obszarami Natura 2000. Jak uzyskiwać pozwolenia na poszczególne formy ochrony przyrody, zezwolenia na wycinki, zezwolenia na wykonywanie prac pielęgnacyjne?
- Czy każdorazowo należy uzgadniać usunięcie drzewa na prywatnej działce, która mieści się na obszarze Natura 2000 z RDOŚ?

7. Problematyka form ochrony przyrody w gminach

- Jaka jest rola społeczeństwa procesie ustanawiania formy ochrony przyrody?
- Jakie są obowiązki gminy po ustanowieniu formy ochrony przyrody?
- Rola Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w ustanawianiu form ochrony przyrody
- W jaki sposób prowadzić rejestr i monitorować stan form ochrony przyrody na terenie gminy?
- W jaki sposób i z jaką częstotliwością należy dokonywać aktualizacji danych dotyczących form

ochrony przyrody w Centralnym Rejestrze Form Ochrony Przyrody?

- Jak należy oznakować formy ochrony przyrody?
- Do kogo się zwrócić, jeśli w spisie gminnym istnieje pomnik przyrody ale GDOŚ twierdzi że go nie ma? Jak szukać w dziennikach urzędowych pomników przyrody?
- Uregulowania prawne i przepisy kompetencyjne po 2009 roku. Jaka moc mają uchwały i zarządzenia wojewody z chwilą zmian kompetencyjnych?
- Odnajdowanie i określanie usytuowania pomnika przyrody pomników przyrody według niejasnych informacji posiadanych przez gminę. Przykład: gmina posiada około 16 pomników przyrody, ale nie są one dokładnie zlokalizowane; jedyny opis jaki posiada gmina, to np. informacja: „obiekt usytuowany 20 m od ścieżki” lub „40 m od drogi” a teraz każe się gminie odnaleźć obiekt, dookreślić lokalizację i znaleźć pieniądze na opiekę – czy faktycznie gmina ma za to płacić?
- Czy jest konieczna dodatkowa (poza gminnymi) rejestracja pomników przyrody? Jakie są obowiązki gmin w tym zakresie?

Prowadzący:

Adrian Brzozowski – praktyk, inspektor w UM Ciechanów, inżynier środowiska, magister zarządzania. Ukończył studia podyplomowe pn. „Monitoring Środowiskowy i Mediacje Konfliktów Ekologicznych” UKSW w Warszawie. Jest jednym z dwudziestu trenerów ogólnopolskiego projektu szkoleniowego pt. „Program kaskadowych szkoleń dla pracowników samorządów terytorialnych w zakresie projektowania i gospodarowania zielenią w miastach” realizowanym przez Instytut Rozwoju Miast i Regionów w partnerstwie z Klubem Myśli Strategicznej Inicjatywy. Pracując w Urzędzie Miasta Ciechanów wydał około tysiąca decyzji zezwalającej na usunięcie drzew i/lub krzewów. W związku, z czym ma szerokie doświadczenie w zakresie prowadzenia postępowań dla Rodzinnych Ogrodów Działkowych, zarządców dróg (w tym GDDKiA), PKP, spółdzielni mieszkaniowych, prywatnych przedsiębiorstw czy innych podmiotów. Ścisłe współpracuje z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków oraz Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska.

Terminy i szkolenia

Data: 16 lipca 2021 10:00-15:00

Miejsce: Wideoszkolenie

Data: 13 października 2021 10:00-15:00

Miejsce: Wideoszkolenie

Prawa autorskie do niniejszego programu przysługują Private Corporate Consulting Sp. z o.o. Udostępnianie, kopiowanie i przerabianie niniejszego programu bez pisemnej zgody Private Corporate Consulting Sp. z o.o., zagrożone jest odpowiedzialnością karną oraz cywilną